

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizethető: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben.
Egyes szám ára 5 kr. o. é.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-só emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haenstein és Vogelmér (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
Nyitlér sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt., félévre 6 frt., évnegyedre 3 frt o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

A balközépi zürzavar legujabb stadiuma.

Szabadka, okt. 10-én,

Minta „Magyar Politika“ is megjegyzi, Moesáry ur legujabbi cikkeire az „Ellenőrben“ — „balközépi divat szerint, ő csak kerülgeti a kását, de a főbb kérdésekről nem nyilatkozik.“

Ez áll valóban a Ghyecy-polemiát érdeklőleg, — azonban előbbi nyilatkozatait tekintve (ugyan az „Ellenőrben“) nem panaszkodhatunk őszinteség hiányáról.

Annyira őszinte volt M. ur, hogy ezzel egészen eltakarta a politikust, s mi ép ezt szeretjük elleneinkben: mert a kettős játék úgy „magyarúságosan“ nem is magyar gyomornak való.

M. ur megértésére vissza kell mennünk előbbi állításaira, melyekre azért fektetünk nagyobb súlyt, mert őt pártfőnökül is ajánlották távol földről nagy emberek.

M. ur sem többet sem kevesebbet nem mondott: minthogy „bár a nemzet harmadizben constatirozta a kiegyezési politika bölcsességét, szerinte azért a nemzet még nincs a deák-párti, hanem az ellenzéki táborban.“

Smiként formulázta e kinyilatkoztatást?

Három magosra röpkedő tételben; illő hogy mi is szellőztessük azokat.

M. ur az ellenzék megfogott száma dacára így vigasztalja magát:

„Legyőzték? nem! csak visszatartóztattak“

„A nemzet elítélte politikánkat? nem! a nemzet többsége mellettünk van.“

„Még lehet, hogy ez állítás nem correct, parlamentarizmus, hanem igaz s mi érezzük jelentőségét, önök is érzik — sulyát.“ Így Moesáry!

Ezek pusztá frázisok.

Azt mondja: a deákpárt nem győzte le az ő pártját, csak „visszatartóztatták“; logika szerint: a ki győz, még nem győzött, mivel később legyőzhetik.

Jó! Vónja kétségbe győzelmünket; csak ha mi pártját visszatartóztathatjuk attól, hogy a k a r a t á t keresztül vihesse, mi ezt mindig győzelemnek fogjuk tekinteni és joggal.

Joggal-e?! A j ö v ő megezáfolhatja számításunkat, mondhatja M. ur?

Ki látja a j ö v ő t biztosan?

C s a k k i j ó l é p i t a j e l e n b e n .

Csak a l e g y ő z ő t t e k vigasztalják magukat a j ö v ő v e l s rendszerint fenyegetőznek ezen szláv közmondás szerint „bien priú“, az az: a megvert fenyegetődik; de a győző szilárd alapon áll s reális irányban jövőre is szilárdan épít magának és az utókornak, teheti, mert többségben van.

T ö b b s é g ! de hát elismeri-e ezt M. ur?

M. ur ezt is kétségbe vonja szép szólammal: „a nemzet elítélte politikánkat? (t. i. a balközép) nem! a nemzet többsége velünk van!“

Valóban jól megfelelt erre az „Ungari-

scher Lloyd“: ha M. a baloldaliak családtagjait is oda számlálná pártja szavazóihoz, tán akkor valahogy többségre vergődhetnék; ámde nem erről van szó. A nemzet színe java, politikai jogokat gyakorló polgárainak többsége az ellenzék mellett van-e? az intelligencia, a vagyon, a gondolkodni tudók nagyobb száma a baloldali politikát támogatja-e? — végre a kiket a választási jog illet, azok többsége M. ur és pártja mellett van-e?

Bizony kár így magát s a világot mystifikálni akarni; legjobb lesz, ha a „nem correct, nem parlamentarizmus“ egyszerűs mind „nem igaznak“ is veendi, s megkíméli magát és másokat az ily hamis állításoktól.

M. ur a sok tagadások után valamit pozitívot is mond t. i. elmondja, hogy ő „a közjogi kiegyezést“ a jövőben is ostromolni fogja, s hozzáteszi: „ezt nem mulatságból, hanem kénytelenségből fogja tenni.“

Tudjuk: hova czéloz evvel M. ur; azt hiszi, a hazafiság kívánja tőle, hogy a 300-dos küzdelmet tovább is folytassa.

Épen ebben fekszik a nagy fallácia, hogy ő még akkor is folytatni akarja a harcát, midőn már nincs ki ellen.

Hát kivel akarja M. ur folytatni: a régi, vagy az új Ausztriával? mert e kettő nem egy.

A régi Ausztria a sanctio pragmatikánál fogva mindig beolvastatásunkra törekedett, mert szörnyű erőnek hitte magát, mert az unum et indivisibile imperium értelme őt egyoldalú magyarázatra ösztönözte; az új Ausztriával szemben Sadova után úgy áll Magyarország mint önálló állam; az új Ausztria nem avatkozhatik beldolgainkba, csupán csak azt kívánja, hogy a közös fejedelem s kölesönös állammegvédési kötelességből származó közös költségek és kötelességek teljesítése fölött együtt közösen határozzunk oly alkotmányos közeg, a delegatio által, mely a realuniót nem foglalja magában, de a merev personal-uniót is mellőzi a már egyszer végzetessé vált ellentétek, és összekoecozanás kikerülhetése szempontjából.

Ily körülmények között mit akar M. ur az új Ausztria ellenében elérni? Talán azt, hogy miután ő szörnyű erőnek hiszi magát s az ellenzéket, most talán ő és az ellenzék dispanáljon Ausztria vérevel ha haj érné Magyarországot, azaz: háboruba keveredné? Avagy tán épen M. ur is Ausztria meghódítására, beolvastatására gondol (miután már egy fejedelem alatt kell élnünk), mint gondoltak Magyarország bekebelezésére a 48 előtti Schwarzenberg, Kolowrátk és Metternich?

Óh nem! M. ur Ausztriát egyszerűen küllámnak szeretné tekinteni s esetről esetre adná meg neki vagy tagadná meg tőle a sanctio pragmatikában kölesönösen kikötött segélyt, vagy is a mint ő fejezi ki magát diplomatikailag: (!) „ő elfogadja az 1867-ki kiegyezést olyanforma stádiumnak, milyen volt az 1790-iki megtérés, milyen volt a doluit paterno cordi nostro, de végleges rendezésnek nem“

Jó! mi sem tudjuk, mi van a jövő méhében elrejtve; de azt érezzük, hogy mostani helyzetünk, erőnk, számunk tekintetbe vétele, geographikus állásunk, ethnographikus viszo-

nyaink más megoldást az 1867-kinél nem nyújtottak számunkra.

Gondoljon ki M. ur egy jobbat, bizonyítsa be annak gyakorlati kivihetőséget és azt, hogy általa mind Ausztria, mind Magyarország állami fentartását biztosítja, s meg lehet győződve: nem lesz jobb-, nem lesz bal-, hanem egyetlen párttá tömörül az egész ország e kiegyezést illetőleg; de a míg ezt nem teszi, nem teheti, megengedjen M. ur, mi megnyugvással maradunk az 1867-ki kiegyezés tántoríthatlan és törhetlen hívei, már csak azért is, mert bölcseken csak ez lehetséges.

Hiszen őseink, midőn a Habsburg-házzal szövetkeztek, szintén csak a politika ezen exigiájának hódoltak, s azért tán kárhoztatja őket? Meglehet, de valjón helyesen-e? Meglátjuk.

Antunovits József.

Országgyűlés.

A képviselőház okt. 10-iki ülése.

Elnök: Bittó.

Jegyzők: Széll, Szeniczey, Wächter, Kiss.

A kormány részéről jelen vannak: gr. Lónyay, dr. Pauler, Tóth, Trefort, Szlavy, Kerkapoly miniszterek.

A múlt ülés jegyzőkönyve észrevétel nélkül hitelesítették.

Elnök bejelenti az ujabban érkezett kérvényeket, melyek a kérvényi bizottsághoz tételnek át.

Deáky Lajos interpellálja a belügyminisztert, mi jogon semisítette meg K.-Szolnokmegye azon határozatát, hogy azok, kik a választásoknál vesztegetnek, erkölcsileg megbélyegeztessenek?

Átadtak a belügyminiszternek.

Napirend a felirati javaslat tárgyalása.

Simonyi Ernő. Azon nézetben van, hogy a többség politikája az ország lakosságának háromnegyed részét ki nem elégíti. Felolvass Anglia történetéből egy fejezetet, melyből bebizonyítani iparkodik, hogy II. Jakab kormánya hasonló volt a jelenlegi magyar kormányhoz és figyelmezteti a miniszteriumot, mily szomorú eredményre fog a választásoknál tanusított eljárása vezetni. Czafolja azon egyes szónokokat, kik minapi beszédének némely pontjaira megjegyzéseket tettek. Ő opponálni fog a közjogi alap ellen akkor is, ha azt a nemzet szabad akaratból elfogadná. Méltánytalan eljárásnak találja a többség részéről, hogy ha bár az ellenzék a ház tagjainak egy harmadát képezi, az országgyűlési elnökök mindamelllett kizárólag a jegyzők és a bizottságok nagyrészen jobboldaliakból lettek megválasztva.

Azén észrevételre, hogy nálunk az adrese viták példátlanul hosszúra nyulnak, utal Franciaországra, hol a felirati és budgetviták még hosszabbra nyulnak. — De ez nem baj, mert e viták világosi-ják fel a nemzetet e kérdés felől. — Hogy a viták még is végtelenig ne húzódjának, szükséges a házszabályokat megváltoztatni. Hosszasan szól a választási visszaélésekről.

Lónyay gr. miniszterelnök felelve Sennyeynek állítja, hogy a kormány semmiféle lapot nem subventionál, figyelmezteti szót, hogy előadásában sok valódan állításokra terjeszkedvén, igyekezzék magát a dolgok állásáról hibében informáltatni. Tízta tegnapi beszédére az általa érintett 30 millióvali csökkennésre az államvagyonnak megjegyzi, hogy erre a pénzügyminiszter lesz hivatva tüzetesen válaszolni, utal azonban Csengery Antalnak e tárgyban a mai „Pesti Napló“-ban közölt cikkére. Hivatkozik a választás körüli eljárás miatt emelt vádak tekintetében Sennyey báró beszédére, mely nem személy változást, de rendszer

javítást óhajt a közigazgatás tökéletesítésére. Nem kívánja az ellenzék, hogy tépje szét zászlaját, tagadja meg elveit, és fejszűgesszve jelenjen meg a többség sorompói előtt, de igen is kívánja, hogy az ellenzék a reform-kérdések keresztül vitelénél foglalja el azon állást, melyet az angol ellenzék már századok óta elfoglalt, mely józan törvényhozási intézkedéseknél nem a párt, hanem a haza érdekét tartja szem előtt.

Tízta Kálmán az általa érintett 30 milliónyi államvagyoncsökkenés igazolásul hivatkozik az állami számvéviszkek kimutatására, melyből az adatokat merítette. Hivatkozik egyszersmind Csengerynek az ország anyagi helyzetéről adott nyilatkozatára, melyben az áll, „nem vagyok elfogult ember, néha még pártember sem tudok lenni, tudom hogy a beruházásoknál külön érdekek egy párszor az országosak fölé kerültek.“

Csengery ezen nyilatkozata magyarázatul megnevezi azon vasutépítésetek, melyeknek létesítése és részben irányá ellen annak idejében a bizottságban felszólt, s azokat egyenesen ellenezte, de ezen vasutak nem szolgáltak az államvagyon csökkenésére, mert nem államilag létesítették.

Kerkapoly pénzügyminiszter ez idő szerint még kétségbe vonhatónak állítja az államszámvéviszkek kimutatás értelmezését, biztos adatokat annak idejében a zárszámadások fognak nyújtani. Örömmel konstatalja az ellenzék vezérferfiái részéről a közeledést, melyet Ghyecy Kálmán ismert nyilatkozatából és Tízta tegnapi beszédéből vett ki, mely részéről lehetővé vált a jelenlegi közjogi alapon a haza javára a többséggel együtt közreműködni.

Tízta tiltakozik ezen örömkifejezés ellen, mert ő csak az esetben mondta a közjogi kérdés egy időre lehető mellőzését, ha a haza veszélyben léte az ellenzéklet is közreműködésre hívja fel.

Ghyecy személyes kérdésben megjegyzi, hogy ha helyes dolog nem a házban mondott nyilatkozatára hivatkozni, az semmi esetre nem helyes, hogy helytelenül történik a hivatkozás, mert ő a jelenlegi közjogi alapot csak az esetben állította nem károsnak, ha a magyar hadsereg megadására vonatkozó feltétele betöltetik, az őszinteség szabályai megkívánták volna, hogy a pénzügyminiszter hivatkozása alkalmával ezt ne felejtette volna ki.

Legujabb táviratok.

Páris, oct. 10. Bordauban Forcade la Roquette cs. exminister a legitimisták és szabadkereskedés-pártiak által követeltőlűlt léptetett fel. Gambetta levélben kért audientiat Thierstől, hogy közelebbi beszédei iránt felvilágosítást adjon, és hogy magát a mostani legbüggöbbs támasza gyanánt mutassa be.

Az „Agence Havas“ jelenti: Megezáfoltatik azon hír, mintha a német hatóságok Nancyban az emigráló elsass-lotharingiaikat feltartóztatnak vagy gátolnak; ellenkezőleg a nevezett hatóságok nagy mérsékeltiséget tanusítottak az emigrálók irányában. — A legfőbb hadi tanács mai első ülésében Thiers elnökölt. Aumale hg egyenruhában volt jelen. A tárgyalások titokban folynak.

A „Soir“ Keratrynak egy cikket közli, melyből Thiers és a baloldal között szakadásra lehet következtetni; a cikk azon megjegyzéssel végződik, hogy a konservatív köztársaságnak, hogy magát védhesse és fenntarthassa, valódi ministeriumra, a köztársaság kikiáltására és választási törvényre van szüksége.

London, oct. 10. A nagy luxemburgi pálya részvényeseinek közgyűlése 9 fél shillinget határozott osztalékul kifizettetni és helyeselte az igazgatóság azon eljárását, hogy vonakodott ezen vasutvonalat a belga kormányának eladni.

London, oct. 10. Az angol bank a discontot 6% emelte fel.

Prága, oct. 10. Cseh körökben az hallatszik, hogy Sabina 8 ifju cseh párti egyéniség ellen nyil-

vános erőszakoskodás miatt csakugyan panaszt emelt a fenytörvényeszkénél.

Brüsszel, oct. 10. Itt a zsidó delegáltak nemzetközi gyülekezetet tartanak, hogy a romániai zsidók helyzetét fontolóra vegyék.

Br. Sennyey Pál

beszéde a felirati vitában, az alsóház szept. 7-ki ülésében.

Tisztelt ház! Legyen szabad mindenekelőtt kijelentnem, hogy ha netán valaki tölem részletes program beszédet vár, az várakozásában csalatkozni fog. Igénytelen szerénységgel bevallom, hogy nekem nincs pártom, nincsenek külön céljaim, nincs külön programom. (Jobb felől helyeslés.) A politika általános irányára nézve teljes határozottsággal csatlakoztam azon párthoz, melynek soraiban helyet foglaltam. (Éljenek jobbfelől.)

Egyes kérdésekben vannak és lesznek határozott egyéni nézeteim és azokat minden alkalommal teljes nyíltsággal előadni kötelességemnek fogom tartani. (Élénk helyeslés.) Ha e díszes helyet egy más szinten díszes és tiszteletré méltó helyilel felszereltem, tettem ezt csupán azért, mert a politikai befolyás súlypontja kérdés nélkül e házban fekvőben, itt óhajtottam a haza szolgálatában érvényesíteni parányi erőmet, melytel még bírok; (Éljenek jobbfelől) ezentul semmi célom, semmi más ambícióim nincs. Ennyit és talán már ez is sok volt igénytelen személyemet illetőleg.

Áttérve a napirenden levő tárgyra, mint e ház bizottságának tagja, már a bizottságban is határozottan azon nézetben voltam, hogy külön felemlítése mellett azon tárgyaknak, melyek természetüknél fogva külön említést igénylenek, választfelirati javaslatunk a lehetőleg általánosságban tartassék. Kivántam legelsőbben, mert óhajtanódnak tartottam volna, hogy a felirati vita lehető röviden tartson. A haza jelen körülményei közt a legcélszerűbb program, melyet egyesek és a ház felállíthatnak teljes odaadással megkezdni a munkálkodást és konkrét téren megoldani mind azt, a mit a haza tőlünk vár. (Jobbfelől helyeslés.)

De voltak ennél fontosabb, továbbterjedő óhajtaim; ezek: a pártok állására vonatkoznak (Élénk felkiáltások: Halljuk!) és engedje meg a t. ház, ha én, mint e háznak új tagja, a ki a pártszenvédelmek tusája által megilletve nem vagyok, e tekintetben egyéni nézetemet némely rövid vonásokban elmondani bátor leszek. (Élénk felkiáltások: Halljuk!)

Midőn a legközelebbi mult országgyűlés nagy ingerültség közt eloszlott, a pártok egymás közt és mondhatnám önmagukkal, az ország pedig egy nagy pártinak eljárásával sem volt megelégedve, teljesen előre lehetett látni, hogy a legközelebbi választások napszerű és óriási erőmegfeszítések közt fognak lefolyni. Igazságtalanság volna azért egyes államférfiut, vagy egyes pártot okozni. Vanak a nemzet életében pillanatok, a nagy átalakítások, az életbevágó kérdések megoldásának pillanatai azok, midőn az egyes pártokban a vágyak és aggályok ellenkező sugalma alatt annyira föllobban a pártszenvédelmek, hogy minden párt saját zászlójának győzelméhez köti a haza sorsát, ellenfelének felébredésétől félti a haza bukását. A pezsgő erő természetű symptomája ez, melyül nem kell sem félni, sem megijedni! (Általános helyeslés) sajnálni csak kínjoseit lehet és a tulzásokat. (Általános helyeslés.) És hazánkban mint másutt is hasonló körülmények közt, különösen a legközelebbi választások alkalmával már-már oda jutottunk, hogy egymással küzdve, mi a parlamentaris rendszer természetében fekszik, a küzdelem már majdnem testvérgyűlöletté vált, megtagadtuk egymástól a méltányosságot, a jóhiszemet (Felkiáltások: Fájdalom, igaz!) sőt némelykor a becsületet is, midőn egymás fölött politikai fölényt akartunk nyerni, mi, ismétlem az alkotmányos élet természetében fekszik, egymást vádolva, hogy ne mondjam, gyalázva, majdnem oda vittük a dolgot, hogy a nemzetben már-már az intézmény iránti hit és bizalom is megingott. (Félkiáltások: Igaz! Ugy van!)

Érezvén e veszélyt a haza, alig csillapultak le a választás mozgalmak, már is mutatkozott egy irányzat, az óhajtnak egy neme: vajjon nem lehetne-e a pártok közt egy oly közeledést eszközölni, a megértésnek egy oly nemét, mely a gyűlölködésnek véget vessen? és mint ily mozgalmak időkben gyakran történik, némelyek az ellenkező extrémekbe mentek át, magánkörökben, sőt hírlapokban már a pártok teljes kiegyezéséről, fusioról és koalícióról kezdtek beszélni, sőt némelyek, kik talán vérmes reményűek, de hivatalnok e tárgyban, eljárásokat is kezdtek initiálni. (Derűtség balfelől.)

En t. ház, előzetesen meg voltam győződve arról, hogy az általános elvi kiegyezés sem a politika általános kérdéseire nézve, de kivált az ügynevezett közjogi kérdésekre nézve nem lehet. Nem mintha azt hinném, hogy egy párt maga álláspontját elveiben és célzataiban nem változtathatja soha, nem mintha azt hinném, hogy a ki bizonyos nagy fontosságú törvényeknek alkotmányos megváltoztatását óhajlja, legyenek bár a törvények fontosságuknál fogva olyanok, hogy dominálják az

egész helyzetet és mintegy a fenálló intézmények jellegét, legyenek olyanok, a melyek bizonyos kötelmeket foglalnak magokban, a melyeket az alkotmányon kívül álló tényezőkkel kötöttünk; ki — mondom — e törvényeknek alkotmányos utoni változtatását óhajlja vagy czélozza, az alkotmányon kívül állana.

E két állítás egymástól különböző s csak bizonyos mértékben bensőleg igaz két ellentétes fogalomnak tulmerek kifejezése, és mint ilyen helytelen De azért voltam meggyőződve t. ház, hogy az elvi kiegyezés lehetetlen, mert a két párt, mely e tekintetben szóba jöhet, két, hazánk történelmi hagyományában gyökerező és még létező áramlatnak természetűszerű kifolyása és képviselője, és mint ilyen oly erkölcsi kötelmek körében mozog, melyeket ez idő szerint egyikünk sem tagadhat meg. (Helyeslés.)

De ha lehetetlen, és mint én hiszem nem szükséges és nem hasznos a pártok közti általános és elvi kiegyezés, vajjon nem lehetne-e egy oly közeledést találni, a megértésnek oly nemét elérni, mely szerint midőn különböző utakon, különböző elvek szerint keressük a kérdések megoldását, az igazságot és azoknak czélszerű oldalait, legalább egyben egyeznek meg, hogy t. i. véleményeink különbsége dacára közös a kiindulási pont: a haza java és boldogsága. (Helyeslés.)

És ezért óhajtottam volna, hogy a választfelirati javaslat lehető általánosságban tartassék, hogy mintegy neutralizálva a különben is igen bökös harcmezőt, netán kísérlettünk volna előkészíteni egy oly fegyvernagyvást, mely megengedte volna, hogy a többi napszerű kérdéseket ellenkező szempontból is, ellenkező indokból is ugyan — de nagyobb megnyugvással és kellő léleknyugodtsággal — megoldhattuk volna.

Elismerem t. ház, hogy azon törekvés nem teljesedett, miután a vita oly keretet vett, mely a terrenum neutralitásának teljességgel nem nevezhető. Azonban azt hittem, tán nem helytelen e törekvésnek jelzése által indikációt adni a jövőre, hogy a pártok, a mi most nem sikerült, más alkalommal talán kedvezőbb eszközökkel, kedvezőbb körülmények közt megkísértsék, és ha lehet, valósítsák. (Helyeslés.)

Elmondván az okokat, miért támogatom a ház felirati javaslatát, legyen szabad röviden elmondani az indokokat, melyeknél fogva a más oldalról beadott javaslatokat el nem fogadhatom. (Halljuk!)

Fehérvár városa t. képviselőjének javaslata nem annyira választfelirati, mint pártprogram. Ez nem új eszmé, már enjlítettél e házban itt, és én a világért sem akarom ezt vagy megrovás, vagy megszólásképp mondani, sőt inkább kijelentem, hogy vannak benne eszmék, melyek minden párt részéről komoly figyelmet és megfontolást érdemelnek, sőt sajnálom, hogy az idő szűke és általában a vita szűk kerete mellett az ottan megpendített egyes eszmék felett, tüzetesebben nyilatkozni ma nem lehet. Én csupán a ház engedelmevel saját álláspontomat kívánám kifejezni azon irányzatra nézve, melyet én reformmódkódásunk közben követettni óhajtanék. (Halljuk!)

Tudja a t. ház, és tudja a haza, hogy én gondolkodásmódomnál, hajlamaimnál és egy kissé talán véralakomnál fogva conservatív vagyok. De mert conservatívnaq vallam magamat a szó magasabb és nemesebb értelmében, mely egyaránt irtozik a reakciótól, a mint veszélyesnek tartja a forradalom politikáját: határozottan kijelentem, hogy szerény nézetem szerint azon haladási ösvényen, melyet az 1848-iki akkoron rögtönzött és sokban idő előtti, de ma jogos tényre vált, napszerű átalakítás élénkbe irt, s mely az 1867-iki kiegyezés által létesített államintézményekben leli kifejezését, nekünk nemcsak nem megállapodni, vagy épen hátra menni nem szabad, hanem azon következetesen s öntudatosan alkotó és fenntartó szellemben előre kell haladnunk (Általános élénk helyeslés.)

Legyen szabad a t. házat nemzetünknek egy sajátoságos jellemvonására figyelmeztetnem. (Halljuk.) E nemzet, mely hévvel felkarolt mindent, a mi nemes és magasított, a legnagyobb lelkesedéssel kész az előre haladott eszmék és a kor civilisációjának reformjait könnyűséggel elfogadni: de ép oly nehézkes, — hogy ne mondjam — közönyös ezen eszméknek a foganatosítás, a végrehajtás terén való asszimilációjára. (Élénk helyeslés.) Innen van az, hogy midőn törvénykönyvünkben még régi időkben is találunk intézményeket, melyek az akkori fogalmak szerint a kor színvonalán állottak, midőn mai nap a reformokra nézve in theoria majdnem a legszabadelvíűbb állásponton vagyunk, a végrehajtás terén, s különösen a társadalom magasabb hivatását illetőleg tekintve a családi körben való nevelést stb., melyet a nyilvános nevelés egészen nem pótolhat soha, tekintve az egészség-ügyet, a szegény-ügyet, a községi és rendőrségi ügyet, a vidéki forgalmi ügyet, majdnem ázsiai állapotokkal találkoznak. (Igaz! Ugy van!)

A magasabb értelemben vezetett közigazgatási politika, — mely engedelemmel legyen mondva, — eddig nálunk tökéletesen elhanyagoltatott, (Igaz!) az, a mely előkészíti és termékegyíti a reformok talaját, (Tetszés) mely lehetővé teszi azt, hogy a reform-eszmék ne csak abstract aspirációk legyenek, hanem a nemzet gyökerébe, a nemzet életébe

menvén át, valóságos gyümölcsöket is adjanak (Tetszés.)

E tárgyról hosszasan lehetne beszélni, de a t. ház figyelmét sokáig igénybe venni nem akarván (halljuk, halljuk!) csak azt kívánom jelezni, hogy nekünk nem elég a törvényhozás terén reformálni, javítani; ez országnak nagyobb feladata jutott: társadalmi állapotainkat alkotnunk, a közgazgatás terén gyökeresen szerveznünk kell. (Helyeslés.)

Simonyi Ernő t. képviselő ur választfelirati javaslata épen az ellenkezője annak, a minőnek én kívánom a mi feliratunkat fogalmaztatni; merov eszmemenetében, rideg kifejezéseiben, és a pártállást oly tőrre vezeti, hol az alkotmányos kibontakozás majdnem lehetetlenné válik. (Tetszés jobb felől.) Sietek kijelenteni, hogy e szemrehányást a Debrecen városi tisztelt képviselője által benyújtott választfelirati javaslat ellen tenni nem lehet, sőt ellenkezőleg, midőn mindjárt bevezetésében ama meggyőződését fejezi ki, hogy az ország alkotmányos élete biztosítva van, és hogy e hit ő felsége alkotmányos érzelmében vetett erős bizalmunk és az ország népének az alkotmányos rendszerhez való szigorú ragaszkodásában gyökerezik, e megnyugtató kijelentése által kizárja a merev negatívot, kizárja a pesszimizmusnak azon álláspontját, melyet én minden ellenzéknel sajnállok.

Ha én mind a mellett a t. képviselő urnak választfelirati javaslatát el nem fogadhatom, ennek főoka több más okon kívül, melyeket később fogok elmondani, álláspontunk különbségében gyökerezik. A t. képviselő ur — és azt másképp várni és feltételezni sem lehetett — tisztán ellenzéki szempontból készítette javaslatát. Én pedig mostani politikai helyzetünkben jelen kormányunkat támogatni kívánom; (Helyeslés a jobbon) nem — én ezt nyíltan kimondom — nem a személyek iránti tekintetből, — mind a mellett, hogy kormányfőfelainkat egyenként és összeségükben öszintén tisztelém és köztük többeknek barátságával dicsekszem. Én támogatni fogom a kormányt azért, mert meggyőződése, hogy nekünk nem személyváltozásra, de más rendszabályokra van szükségünk; (Élénk helyeslés) hogy más rendszabályok nélkül, czélszerűbb időbeosztás nélkül, (tetszés) a mi bizonyos tekintetben tőlünk is függ, sem ők, sem bárki más jobban kormányozni képes nem lesz. (Helyeslés.)

Senki sem sajnálja jobban mint én, és legyek nek a t. képviselő urak meggyőződve arról, senki sem kárhoztatja oly mélyen ama sajnos tapasztalásokat, az eljárásnak azon nemeit, melyeket a választások alkalmával észleltünk. Nemzetem erkölcsi szempontjából óhajtanom kell, hogy társadalmi életünkben ezen beteg test kiküszöböltessék; (Élénk helyeslés) de az igazság kívánja kimondanom, t. ház: „illicios intra muros peccabatur et extra“ (Felkiáltások: Ugy van!) E téren egymásnak nincs mit szemünkre vetnünk; (Élénk helyeslés.) De én e szomorú tapasztalásokból más következtetésekre jutottam, nem arra, hogy szemrehányást tegyünk egymásnak, de hogy kezet fogjunk arra nézve, hogy minél előbb alkossunk egy jó választási törvényt. (Élénk helyeslés.) Én a magam részéről kijentem, hogy mindenkivel szívesen kezdek fogok arra nézve, hogy az új választási törvényben a politikai hatalomnak befolyása, mely különben is hatálytalannak mutatkozik, mellőztessék. (Hosszas élénk helyeslés.) És bár egy törvény sem volt még képes a czélt tökéletesen elérni és csupán erkölcsi eszközökkel lehet társadalmi téren a bajt orvosolni, kezdek fogok azokkal is, kik legalább erkölcsi bélyeget fognak tűnni a vesztegetések minden nemére. (Élénk helyeslés.) E terem, uraim, bár ez még nehezebb, igyekeznék fogok egy módot találni, hogy választó népünk jóhiszeműsége bizonyos vétkes lázítások csábjai ellenében is megóvassék. (Élénk helyeslés.)

(Vége köv.)

A „Journal des Debats“ András-syról.

A „Journal des Debats“ hosszasan és részletesen foglalkozik Andrassy grófnak az osztrák delegáció budgetbizottságában tartott beszédével. Bevezetőleg Andrassy egyéniségét festi rokonszenves ecsettél. Azt írja róla többek között, hogy hezsedének világossága és csínossága, nézpontjainak biztonsága, s eszméinek gyakorlati iránya tüntetik őt ki. Megragadja hallgatóit szellemével, sikerült és piquans összehasonlításával, mindig a legjobb izlést mutató rópszaival. Rokonszenves alakja emelik a hatást, s ritkán volt államférfi, ki a parlamentben oly hatást tudott kelteni, mint ő. Még is kíváncsi volt mindenki, fog e ily hatást kelthetni, ha nemetül beszél oly gyűlösbén, melynek nagy többsége németekből áll; szóval oly helyen, hol nem érezheti magát oly biztosan, mint a magyar parlamentben. A siker döntő volt; Andrassy gróf hogy jó hírének magaslátán áll. Ez a magyar főur a bizottmány német doctorai közé helyezve, imponált nekik természetes tekintélyével és erélyével, melytel a politika nagy kérdéseit fejtegette.

Azután áttér a külügyminister beszédének részleteire és annak minden egyes passzusát hosz-

zasabban kommentálja. Erdekes a keleti ügyekre vonatkozó megjegyzése. Andrassy gróf a „Journal des Debats“ szerint legfényesebb sikerét a keleti kérdésre vonatkozó nyilatkozataival aratta, noha a hivatalos nyelv tartózkodása s az Oroszország iránti tekintetek nem engedték meg, hogy bizonyos kérdés kérdéseket is ne érintsen. A lap idéz is egy ily részletet. Mint mondja, az osztrák-magyar diplomatiaceak Konstantinápolyban része volt Mahmud pasa bukásában és Midhat pasa kinevezetésében. Midhat s főleg Djemil pasa kinevezése igen kedveztek a bécsi politikanak. Djemil pasa váratlan halála egy pillanatig veszélyvel fenyegette a kedvező helyzetet, de Khalil pasa gyors kinevezetése uj siker és szerencsés fogás Andrassy grófranzve.

„Francoiaországról tanúsított hallgatása Andrassy grófnak — írja tovább — még Bécsben is meglepetést szült, annyival is inkább, mivel a veres könyvben oly okmányok fordulnak elő, melyekből kitűnik, hogy a francia és osztrák-magyar kormány között kereskedelmi kérdésben nézeteltérések vannak s melyekről itélve, azt lehetne következtetni, hogy némi egyenetlenség létezik a két kormány között. Mi jól tudjuk, hogy ez nincs így, s hogy egy specialis pontra vonatkozó nézeteltérés nincs semmi befolyással a két kabinet közti viszonyra, mely a legszívélyesebb; tudjuk azon kívül, hogy Andrassy gróf közvetlenül, a három császár találkozására után a legbarátságosabb szavakban biztosította kormányunkat, hogy Berlinben Francoiaország irányában semmi ellenséges dollog nem határoztatott, nem tárgyalatott és nem mondatott.“

A kozák csapatok szervezete.

A berlini „Mil. Wochenblatt“ igen érdekes ozikket hoz a csapatok szervezetről, a katonai szolgálatról a kozákok földjén, valamint e csapatok kiképzéséről s minthogy az orosz haderő ome tényezői a külföldön általában kevésbé ismeretesek, a következő részleteket vesszük át az említett czikkéből:

A kozákok a 15. század vége felé merülnek fel csaknem egy időben két helyütt t. ir a Don és a Dnieper folyók mellett. A lengyel urak vallási türelmetlensége s zordsága több görög vallású kis oroszt az erdőbe, mocsárok közé és pusztaságokra szorított, melyek a Dnieper mentében elterültek. Ugyanekkor Oroszországból kivándorlók a Don mellett telepedtek el, oly országban, melyet csak a tatárokkal folytatott örökös harcok közepette tarthattak meg. E gyarmatok rablás és fosztogatásból éltek; a földmívelés tilos náluk.

A moszkvai uralkodók csakhamar felismerték használhatóságukat s összeköttetésbe léptek velök; 1570 körül Ivan a borzasztó, megerősítette őket jogaikban, elismerte őket, a miért aztán orosz fenahatóság alá léptek. A Don mellől később egész fekete tengerig a Volga és Uralig nyomultak elő, meghódították Szibériát Oroszországnak s új gyarmatokat alapítottak. Mint kalózok a kaspi tengeren és a Volgán szintén regegetté tették nevöket.

I. Péter alatt a kozákok által adott contingens már 15,000 főre ment; I. Katalin alakította első kozák ezredeket 6 sotniával; utóda Pál alatt számuk már 41-re ment. A krimi háboru alatt 151 ezred, 15 1/2 zászlóalj és 28, üteg, mint egy 280 ezer ember állott a kozákok részéről szolgálatban.

Jelenleg a következő kozák csapatok léteznek: 1) A doni kozákok az alsó Don körül. A terület, melyet laknak 2800 négyszög mértföld, mely 1868-ban 990,619 lakossal bírt s a legtermékenyebb talaja a legszebb éghajlat alatt. Főváros Nowotscerask. A doni kozákok állitanak 1 testőrezredet, 1 ataman ezredet 3 szakaszszal, 64 kozák ezredet 6 sotniával, 1 ujoncz ezredet, 1 testőrségi üteget 12 ágyuval. A szolgálatban levő 16 ezred s ezenkívül még 4 ezred a wilnai, varsoi, kiewi és odessai katonai területekben fekszenek.

A Kuban-sereg a hasonnevű folyó után így nevezve, béke idején 2 testőr csapatból, 10 ezredből, 5 ütegből 4—4 ágyuval, 2 zászlóaljból és egy ujoncz hadosztályból áll; háboru idején ellenben 30 ezred, 6 zászlóalj és 5 ütegből 8—8 ágyuval. A Terek sereg (Terek folyó mellett) állit békeidőben 1 testőr ezredet, 5 ezredet és két 8 ágyus üteget. — Az orenburgi hadsereg 15 ezred, 9 zászlóalj, 3 lovas üteg és egy ujoncz sotniából áll. — Az urali hadsereg 1 testőr csapat és 12 ezredet szolgálatat. — A szibériai hadsereg 9 ezredet képez. — A semiretschenki sereg a turkesztáni kerületben 2 ezredet ad. — A sabaikali sereg a Baikal tó mellett 6 ezred, 12 zászlóalj és 3 lovas ütegből áll. — Az amuri sereg 2 ezred és két zászlóajt képez. — Astrakani hadsereg végül 6 sotniás ezredből áll.

Minden kozák hadköteles. A doni hadseregben csak a nyomorékok és oly családapák vannak felmentve a szolgálat alól, kiknek legalább is három fiok szolgál. Hogy pedig a család jóllete egyidejű behívás által tönkre ne tétessék, meg van engedve, hogy egy család tagjai különböző időben róhassák le tartozásukat. A mint egy kozák 17 évét elérte, helyőrségi szolgálatra alkalmaztatik, 19 éves korában egy évi szabadságot nyer és 20 éves korában a rendes ezredbe lép be. A szol-

Megjelent és Demjén László

könyvkereskedésében Kolozsvártt és általa minden
könyvárusnál kapható:

Kolozsvár története.

Első kötet.
Oklevéltárral. (I) Ős és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet világosító rajzokkal. (36 tábla.)

Irtta Jakab Elek.

(327)

70—*

Ára 10 frt.

E mindez tekintetben nagy, epochális munkát itt hosszasan dicsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát, e város értelmes közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjesztetni, hogy a nagyszorgalmú és szaktudós íróba minél több kedvet öntsen e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az utóbbkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklél fogja lapozgatni és benne bolygarkodni, s a folytatását minden áron megszerezi magának.

Demjén László.

(533)

16—16.

THEA és RUM

MANDL A. U.

porosz királyi udvari szállítónál

BRÜNN-ben.

Családi thea fontja 2 ft, 2 ft 50 kr, egész 3 ft.

Karaván thea „ 4 ft, 5 ft, 6 ft, egész 8 ft.

Cuba-rum, igen finom, kupája palaczkkal együtt 1 ft.

Jamaica-rum palaczkkal 80 kr, egész 2 ft 20 kr.

Francia liqueurek, u. m. Anisette, Curaçao, Crème de Rose,

Vanille. Kömény, sat., sat. palaczk száma 1 ft 20 kr.

Hollandi liqueurek palaczk száma 2—3 ft.

Muszká Allash porcellán kancsóban 70 krtól 2 ft 40 krtig.

Szállítás vidékre utánvét mellett.

Árjegyzékek, kívánatra, ingyen küldetnek meg.

A kolozsvári

hitelbank és zálogkölcöntársulat

elfogad

készpénz betételeket 100 frttól kezdve **pénztárjegyekért**, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az **angol-magyar banknál**. A kamatok 3 havonként fizetnek.

A bank **kölcsönöket** ad mindennemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyakra s más értékes ingóságokra.

Leszámitól váltókat; vesz értékpapírokat.

Elvállal pénzbehajtásokat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 frttól kezdve telek-
könyvezett birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetőleg 6 3/4 %-ot tesz.

Egyszersmind jelenjük, hogy az „**első magyar**“ általános biztosító társaságot nyitottunk meg, melynek vezetését elvállalván, elfogadjuk mindennemű **tűz-, jég- és életbiztosítást**.

az igazgatóság.

(21)

(574)

2—8

Köszvény és csúzos bajok

gyógyíthatók. A legjobbnak, valószínűleg egyedülnek bizonyult szer erre

dr. PATTISON köszvényvattája

kitűnő sikerrel alkalmazható arcz, mell, nyak és fogfájdalmaknál, fej, kéz és térdgöcsökben, tagszakadásoknál, háterincz és ágyék-fájdalmakban stb. Egész csomagok 70 kr., félesomagok 40 krtól. o. é. kaphatók. **Engel J. József** gyógyszerésznél Kolozsvártt.

Haasenstein és Vogler-féle

legrégibb és legjelentékenyebb

hirdetési ügynöksége

Németországba, Ausztriába és a Sweitzban,

elfogadják hirdetéseket

a világ valamennyi hírlapjában
provisio és postabér felszámítása nélkül
a legelőszőbb eredeti áron, irodái vannak:

Bécsben, Prágában és

Pesten,

ugy

Basel, Berlin, Aern, Boroszló, Chemnitz, Chur, Drezda, Erfurt, Frankfurt M., Freiburg, Szt.-Gallen, Genf, Halle, Hamburg, Köln, Lsusaune, Lipcse, Lübeck, Luzern, Magdeburg, Mannheim, Metz, Nürnberg, München, Neuhatel, Strassburg, Stutgart, Zittau, Zürich, városokban.

(571)

3—3

(548)

3—10

Fehér, folyékony enyv

Gaudin Edétől, Párisban.

Ezen enyv, mely szagtalan, hidegen használandó porcellán, üveg, márvány, fa, dugasz, lemezpapír, papír, sat. tárgyaknál.

Kapható 24—45 kajezáros üvegekben
Wolf János gyógyszerésznél Kolozsvártt.

Szíves tudomásul!

Tisztelt megbízóimnak jelentem, hogy néhány derék kereskedősegéd van nálam üres helyekre följegyezve.

Tanoncokat folyvást keresnek.

Lachmann Károly Ede, Pesten.

(576)

2—2

Orvosság nélkül.

(531)

33—48

MELL- és TÜDŐ-

betegek természetes úton, még reményvesztett az orvosok által gyógyíthatatlannak nyilvánított esetekben is gyökeresen gyógyulnak

orvosság nélkül.

A betegség részletes leírására bővebben felel levélben

J. H. Fickert, Dir. Berlin,
Wall-Strasse No. 23.

A levélhez 5 ft o. é. melléklendő.

Orvosság nélkül.

Már november 5-én lesz a **SALZBURGI KÖLCSON-SORSJEGYEK** húzása.

Ezen lottó-kölcsön 1.726.300 forintot tesz o. é. s évenként tartandó kiadások által 3.952.980 o. é. forint tetemes összeggel fog visszalizeteltetni.

Minden sorsjegynek legalább 30 frtot kell nyernie.

Évenként 5 huzás van 40,000, 30,000, 15,000, 15,000, 15,000 ft. stb. főnyereményekkel, s a sorsjegyek minden lehető biztosítékot nyújtanak, mert Salzburg tartományi főváros összes vagyonával, valamint minden jövedelmével és jövedelmével jogával kezkesedik a kihúzott sorsjegyek pontos beváltásáról.

Egy eredeti salzburgi sorsjegy ára 26 frt. o. é.

Hogy képes legyen mindenki ily sorsjegyeket szerezni, részlefizetés mellett is eladjuk azokat, csak 1 frt. felpénz (béllyeg egyszer s mindenkorra 19 kr.) mellett 30 frtiert egy, hogy havonként csupán 1 frtot kell fizetni. s a sorsjegy árának felizetése után kiszolgáltatják az eredeti salzburgi sorsjegy.

A fizetés tartama alatt egyedül játszik a résztvevő minden nyerceményre.

A bécsi cs. kir. szab. kereskedelmi bank váltó irodája,
ezelőtt Sothen C. János Bécsben, Graben 13 sz.

(572)

5—6

Magyar keleti vasút.

A magyar keleti vasút **kis-kapus-nagy-szebeni** vonal-
része **kis-kapus, Nagy-Selyk, Ladamos, Vizakna és Nagy-Szeben** állomásokkal folyó év **október hó 11-én** az általános forgalomnak átadatik.

A menetrendet illetőleg a t. cz. közönséget a külön kibocsátott hirdményekre figyelmeztetjük.

Pest, 1872 évi október hóban.

A főigazgatóság,

1—1

(578)